

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość –
II etap edukacyjny:
JĘZYK POLSKI

Województwo dolnośląskie –
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Polkowicach

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Materiał opracowany w ramach grantu przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Polkowicach.

Koncepcja pakietu

Kształcenie zdalne wymaga specyficznych działań zarówno ze strony nauczyciela, jak i ucznia.

Na II etapie edukacyjnym klasy 4-8 na ogół potrafią, na miarę swoich możliwości, korzystać z technologii informacyjno-komunikacyjnych, często wspierając nauczycieli – zwłaszcza tych, których wiodącą specjalnością nie jest informatyka – w odnajdowaniu i stosowaniu niezbędnych funkcji platform do edukacji na odległość. Prowadzący lekcje również i przede wszystkim instruują dzieci i młodzież, jak efektywnie wykorzystywać funkcjonalność takich programów, jak: Teams, Zoom, Dysk Google czy Zintegrowana Platforma Edukacyjna (ZPE). Stwarza się zatem płaszczyzna do wzajemnego dzielenia się wiedzą i doświadczeniem w relacjach nauczyciel-uczeń i uczeń-nauczyciel.

Wydaje się, że bardzo istotne jest okazywanie życzliwości i szacunku odbiorcom działań w zakresie kształcenia na odległość w postaci choćby poświęcenia czasu indywidualnie, przyznania racji w odniesieniu do opanowanych umiejętności obsługi urządzeń czy aplikacji internetowych, a także stwarzania okazji do pracy zespołowej w celu łagodzenia niepomyślnych skutków izolacji społecznej.

W okresie pandemii popularne stało się stanowisko psychologów i pedagogów w kwestii dążenia do zaspokajania potrzeb dzieci i młodzieży, wyrażające się w haśle: „Maslow przed Bloomem!”¹. Warto więc zadbać o przyjazną atmosferę podczas lekcji zdalnych, odnaleźć w sobie od czasu do czasu zdolności radiowca lub showmana, aby pozyskać uwagę uczniów, którzy, jak bywa, niechętnie włączają kamerkę, a nawet skrupulatnie korzystają z funkcji wyciszenia. Widocznie mają ku temu powody, być może nie wynika to tylko z lekceważenia obowiązków. Oczywista przy tym jest konieczność monitorowania postępów w przyswajaniu treści edukacyjnych oraz ocenianie osiągnięć.

Planowanie lekcji powinno niewątpliwie uwzględniać indywidualizację nauczania z uwagi na zróżnicowane potrzeby i możliwości uczniów w odniesieniu do nauki szkolnej. Dziecko ze SPE ma mniejsze szanse na właściwą koncentrację podczas zajęć zdalnych, skoro nawet w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem nie najlepiej sobie radzi. W efekcie należy koniecznie znaleźć czas na indywidualne poinstruowanie, jak ma wykonać

---

¹ Refleksja zawarta w materiale udostępnionym przez Ośrodek Rozwoju Edukacji na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE) w ramach projektu grantowego „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”, moduł 1. „Psychospołeczne aspekty edukacji zdalnej”, punkt 2. „Relacje i klimat klasy podstawą efektywnej edukacji, w tym edukacji zdalnej”, podpunkt 2.1 „Relacje jako katalizator procesów edukacyjnych”, str. 8.

zadane ćwiczenie, oraz naprowadzenie na prawidłowe rozwiązanie problemu. Podstawa programowa dotycząca drugiego etapu edukacyjnego wskazuje wdrażanie do pracy samodzielnej wszystkich uczniów i ostatecznie stawia wymagania w tym zakresie. Efektywne wydaje się przy tym organizowanie pracy zespołowej, aby zintegrować i zaktywizować uczniów, powierzyć zadania możliwe do realizacji.

Niniejszy pakiet materiałów dydaktycznych do kształcenia na odległość stanowi zbiór propozycji scenariuszy do wykorzystania na lekcjach: języka polskiego, języka angielskiego, plastyki, matematyki i informatyki. Jeżeli zawarte w nich rozwiązania metodyczne nie spełnią wszelkich oczekiwań nauczycieli (i ich uczniów), to mogą stać się swoistym punktem odniesienia, inspiracji do opracowania własnych materiałów. Scenariusze zawierają karty pracy ze zdjęciami, załączniki w formie prezentacji i rysunków, jak również linki do tematycznych filmów oraz zestawów wiadomości i zadań na ZPE.

Autorzy scenariuszy starali się tak dobrać tematykę, aby nauczyciele mogli zainteresować uczniów na poszczególnych przedmiotach nauczania, pobudzić ich do przemyśleń, kreatywnych rozwiązań, swobodnej wypowiedzi, rozwijania kompetencji cyfrowych. Na zakończenie każdego zajęcia przewidziana jest ich ewaluacja w różnych formach. Scenariusze lekcji języka polskiego odwołują się do omawiania lektury obowiązkowej, także tworzenia wypowiedzi zespołowo i indywidualnie. Materiały dydaktyczne dotyczące języka angielskiego przybliżają tworzenie konstrukcji *there is / there are* w połączeniu z wiedzą o najbliższym środowisku ucznia. Scenariusze zajęć z plastyki proponują różnorodną tematykę oraz metody i formy pracy, na przykład w zakresie sztuki renesansu, rzeźby czy malarstwa prehistorycznego. Opis lekcji matematyki odnosi się do kolejności wykonywania działań z wykorzystaniem rozmaitych aplikacji internetowych. Nauczyciele informatyki natomiast mogą porównać własne doświadczenia w odniesieniu do propozycji zajęć poświęconych tworzeniu kartki w Scratchu.

SCENARIUSZ 1

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy 5, 6, 7 lub 8 szkoły podstawowej,
1. semestr.

ZAJĘCIA PROWADZONE PRZEZ nauczyciela języka polskiego

TEMAT: Co jesienią w duszy gra? – ćwiczenia redakcyjne

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.

II. Kształcenie językowe

Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.

Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisania zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.

III. Tworzenie wypowiedzi

Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.

Rozbudzanie potrzeby tworzenia tekstów o walorach estetycznych i podejmowania samodzielnych prób literackich.

IV. Samokształcenie

Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

KLASY IV–VI

I. Odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
- dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);

II. Kształcenie językowe

Zróżnicowanie języka

Uczeń:

- rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi, rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
- dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;

III. Tworzenie wypowiedzi

Mówienie i pisanie

Uczeń:

- redaguje notatki;
- wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach;

IV. Samokształcenie

Uczeń:

- doskonalą różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- rozwijają umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi (...).

KLASY VII–VIII

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;

II. Kształcenie językowe

Zróżnicowanie języka

Uczeń:

- zna sposoby wzbogacania słownictwa.

Komunikacja językowa i kultura języka

Uczeń:

- rozumie, na czym polega błąd językowy.

Ortografia i interpunkcja

Uczeń:

- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
- wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych.

III. Tworzenie wypowiedzi

Elementy retoryki

Uczeń:

- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.

IV. Samokształcenie

Uczeń:

- rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

METODY PRACY:

- wypełnianie karty pracy ucznia,
- praca z tekstem kultury,
- przekład intersemiotyczny,
- korzystanie z materiałów na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej,
- heureka.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer lub urządzenie mobilne z dostępem do internetu,
- MS Teams lub Zoom,
- karta pracy ucznia w edytorze tekstowym.

PRZEWIDYWANY CZAS: 45 minut (w tym 30 minut pracy własnej ucznia).

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Powitanie uczniów, nawiązanie kontaktu, sprawdzenie obecności (ok. 2 minut).

Część 2. Zadanie kluczowego pytania: Jakie myśli przychodzą nam do głowy jesienią? Co wtedy czujemy? – zmotywowanie do wyrażania opinii i uczuć (ok. 3 minut).

Część 3. Polecenie pobrania na własne urządzenie udostępnionej wcześniej karty pracy ucznia; nauczyciel w razie potrzeby objaśnia polecenia ćwiczeń.

Część 4. Uczniowie formułują wyczerpujące odpowiedzi na pytania zamieszczone w karcie pracy z dbałością o poprawność językowo-ortograficzną – indywidualnie w udostępnionym pliku tekstowym (udzielanie pomocy przez nauczyciela dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. zdiagnozowane: autyzm, zespół Aspergera, upośledzenie w stopniu umiarkowanym, zaburzenia wymowy, zaburzenia zachowania w kierunku ADHD – ok. 3 minuty dla każdego ucznia; łącznie – ok. 30 minut).

Część 5. Po wykonaniu pracy nauczyciel zaprasza chętnych uczniów do prezentacji jej efektów, np. udostępnienia ekranu lub przeczytania.

Część 6. Chętni uczniowie prezentują efekty pracy indywidualnej (udzielanie pomocy przez nauczyciela uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. zdiagnozowane: autyzm, zespół Aspergera, upośledzenie w stopniu umiarkowanym, zaburzenia wymowy, zaburzenia zachowania w kierunku ADHD – ok. 1 minuty dla każdego chętnego ucznia; łącznie na wypowiedzi przewidziane jest 7 minut).

Część 7. Nauczyciel poleca przesłanie wypełnionych kart pracy do sprawdzenia i oceny (ok. 1 minuty).

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Część 8. Sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – nauczyciel prosi uczniów o stworzenie na następną lekcję wypowiedzi i zapisanie ich w zeszytach przedmiotowych. Wypowiedzi będą dotyczyły tego, czego się nauczyli, z wykorzystaniem techniki „drabiny”. Instrukcja powinna być zamieszczona np. na kanale ogólnym klasy w aplikacji Teams (przekazanie komunikatu – ok. 2 minut).

BIBLIOGRAFIA/NETOGRAFIA:

1. Grafika 1. *Brzozowa układanka* (fotografie własne).
2. Grafika 2. *Układanka barw* (fotografie własne).
3. Grafika 3. *Układanka niepełnych krajobrazów* (fotografie własne).
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (...), Dz.U. 2017 poz. 356, Załącznik nr 2, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170000356> dostępny online (dostęp: 31.11.2021).
5. <https://zpe.gov.pl/a/zwykle-i-niezwykle-miejsca-opis-miejsca-sytuacji-i-przezyc/DUDXlpdK0>, dostępny online (dostęp: 31.11.2021)..

ZAŁĄCZNIKI (pliki do stworzonych materiałów do zamieszczenia na stronie ZPE):

1. Karta pracy ucznia do scenariusza 1.
2. Przewodnik metodyczny do scenariusza 1.
3. Fotografia własna 1. do Grafiki 1. *Brzozowa układanka* – w karcie pracy.
4. Fotografia własna 2. do Grafiki 1. *Brzozowa układanka* – w karcie pracy.
5. Fotografia własna 3. do Grafiki 1. *Brzozowa układanka* – w karcie pracy.
6. Fotografia własna 4. do Grafiki 1. *Brzozowa układanka* – w karcie pracy.
7. Fotografia własna 1. do Grafiki 2. *Układanka barw* – w karcie pracy.
8. Fotografia własna 2. do Grafiki 2. *Układanka barw* – w karcie pracy.
9. Fotografia własna 3. do Grafiki 2. *Układanka barw* – w karcie pracy.
10. Fotografia własna 4. do Grafiki 2. *Układanka barw* – w karcie pracy.
11. Fotografia własna 1. do Grafiki 3. *Układanka niepełnych krajobrazów* – w karcie pracy.

12. Fotografia własna 2. do Grafiki 3. *Układanka niepełnych krajobrazów* – w karcie pracy.
13. Fotografia własna 3. do Grafiki 3. *Układanka niepełnych krajobrazów* – w karcie pracy.
14. Fotografia własna 4. do Grafiki 3. *Układanka niepełnych krajobrazów* – w karcie pracy.

KARTA PRACY

Co jesienią w duszy gra? – ćwiczenia redakcyjne

- Przyjrzyj się uważnie ilustracjom i wykonaj polecenia; zapisuj potrzebne informacje przy odpowiednich numerach pod grafikami. Koniecznie uruchom przy tym swoje supermoce: wyobraźnię i wrażliwość – każdy je ma :)
- Podczas pisania nie zapomnij o budowaniu pełnych, rozwiniętych zdań oraz o dbałości o poprawność językową i ortograficzną. Wyrażaj swoje myśli możliwie najdokładniej, zapisuj je w liniijkach – więcej niż jedną.
  1. Opisz to, co widzisz na poszczególnych „układankach”.
  2. Pod każdą grafiką napisz, dlaczego Twoim zdaniem został jej nadany taki tytuł.
  3. Napisz, jakie skojarzenia, wspomnienia lub przemyślenia budzą w Tobie „układanki”.
  4. Co jeszcze możesz napisać w odpowiedzi na pytanie zawarte w temacie lekcji –

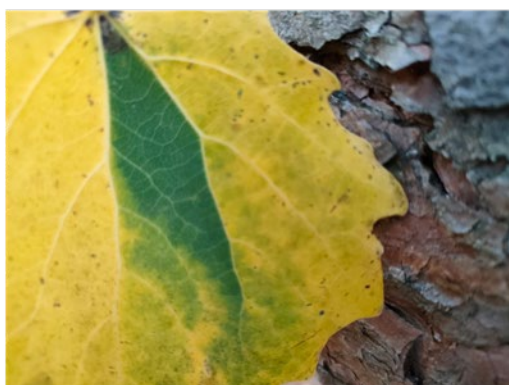
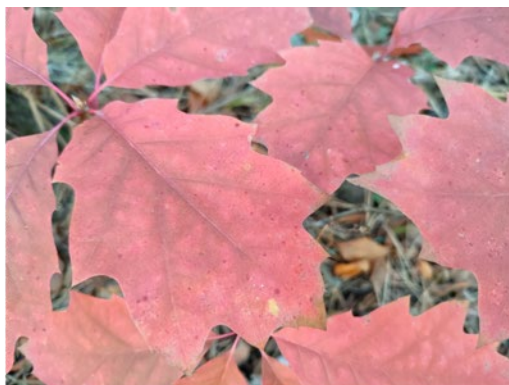
Co jesienią w duszy gra?

źródło: opracowanie własne

Grafika 1. *Brzozowa układanka*

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

źródło: opracowanie własne

Grafika 2. *Układanka barw*

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

źródło: opracowanie własne

Grafika 3. Układanka niepełnych krajobrazów

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

JEŚLI NIEŁATWO CI ZNALEŹĆ INSPIRACJĘ:

- Skorzystaj z materiałów zamieszczonych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE; poprzednio na: epodreczniki.pl), na przykład podejmujących podobny temat (link Cię do niego zaprowadzi):

<https://zpe.gov.pl/a/zwykle-i-niezwykle-miejsca-opis-miejsca-sytuacji-i-przezyc/DUDXlpdK0>

dostępny online (dostęp: 31.11.2021 r.).

PRZEWODNIK METODYCZNY DO SCENARIUSZA 1

ZAJĘCIA DLA: uczniów klasy 5, 6, 7 lub 8 szkoły podstawowej, 1. semestr.

ZAJĘCIA PROWADZONE PRZEZ nauczyciela języka polskiego – sugestia:

– jeśli zaistnieje taka potrzeba i uczniowie mają opanowane umiejętności tworzenia wypowiedzi, temat można zrealizować również w klasie 4.

Na każdym poziomie nauczania uczniowie mogą się wykazać kompetencjami odpowiednimi dla wieku.

TEMAT: Co jesienią w duszy gra? – ćwiczenia redakcyjne

- Realizacja takiej tematyki może być formą wyjścia naprzeciw potrzebom uczniów, związanym z konsekwencjami wcześniejszej izolacji społecznej lub zmotywowania dzieci i młodzieży do umiejętnego wyrażania uczuć i przeżyć.

METODY PRACY:

- Za tekst kultury uważane są tu grafiki w karcie pracy.
- **Przekład intersemiotyczny** oznacza posługiwanie się słowami w celu sformułowania przemyśleń i uczuć związanych z treścią ilustracji – „układanek”.
- **Heureka** to naprowadzenie uczniów na właściwy tok myślenia w celu samodzielnego rozwiązania problemu edukacyjnego, zaktywizowanie do przyswajania wiedzy w drodze analizy i interpretacji tekstu literackiego lub innych materiałów, podjęcia się roli badacza.
- Za inspirację do tworzenia wypowiedzi pisemnej mogą posłużyć materiały zamieszczone na ZPE: „Zwykłe i niezwykłe miejsca. Opis miejsca, sytuacji i przeżyć” – adres zamieszczony na karcie pracy ucznia oraz w bibliografii / netografii.

PRZEWIDYWANY CZAS: 45 minut (w tym 30 minut pracy własnej ucznia) – sugestia: nauczyciel może dostosować ilość jednostek lekcyjnych do możliwości zespołu klasowego, być może zdecyduje się zrealizować treści edukacyjne w ciągu 45 + 45 minut.

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

- Technika do wykorzystania w doskonaleniu umiejętności samooceny uczniów: „3. Drabina. Uczeń rysuje drabinę i na jej szczeblach zapisuje etapy poznania danego zagadnienia lub stworzenia procedury. Na szczeblach drabiny może też zaznaczać trudności, jakie towarzyszą danemu obszarowi. Np. na lekcji dotyczącej poznania dopełnienia jako części zdania uczeń na szczeblach drabiny zapisuje,

że dopełnienie jest w grupie orzeczenia, że ma pytania przypadków oprócz mianownika, i wymienia pytania. Okazuje się, że nie pamięta pytania biernika i narzędnika, więc obok stopnia drabiny z nazwami tych przypadków zamieszcza ich pytania i zapisuje: powtórzę pytania biernika i narzędnika. Zdjęcia drabin mogą zostać przesłane nauczycielowi, ale on sam także może na kolejnej lekcji zapytać wybranych uczniów o to, co zrobili z trudnościami, które pojawiły się na szczeblach drabiny, czy uzupełnili swoją wiedzę i umiejętności. W edukacji zdalnej uczniowie mogą wykonać rysunki w wirtualnym notesie lub tradycyjnym zeszytach.”²

- W odniesieniu do realizowanego tematu uczniowie mogą napisać przy drabinie o swoich sukcesach i trudnościach związanych z tworzeniem wypowiedzi pisemnych.

Opracowała: Dorota Szmidt

---

² Materiał udostępniony przez Ośrodek Rozwoju Edukacji na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE) w ramach projektu grantowego „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”, moduł 4. „Monitorowanie i ocenianie postępów uczniów w edukacji zdalnej”, punkt 3. „Czym jest samoocena”, podpunkt 3.11 „Techniki wspierające ucznia w dokonywaniu samooceny w uczeniu zdalnym”, str. 3.

SCENARIUSZ 2

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klasy 7 szkoły podstawowej, 2. semestr.

ZAJĘCIA PROWADZONE PRZEZ nauczyciela języka polskiego

TEMAT: Zastanówmy się wspólnie nad wymową ludowego obrzędu dziadów – praca na Dysku Google

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.

Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.

Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.

II. Samokształcenie

Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.

Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej.

Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE (PODSTAWA PROGRAMOWA):

KLASY IV–VI

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- określa tematykę oraz problematykę utworu;

- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;
- odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.

IV. Samokształcenie.

Uczeń:

- doskonali ciche i głośne czytanie;
- doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;
- rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi (...).

KLASY VII–VIII

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- rozpoznaje rodzaje literackie (...) dramat (...);
- wskazuje elementy dramatu (...) didaskalia, monolog, dialog;
- określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji.

IV. Samokształcenie

Uczeń:

- rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;

- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

METODY PRACY:

- praca na Dysku Google z wykorzystaniem Dokumentów;
- wypełnianie karty pracy uczniów;
- korzystanie z materiałów na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej;
- praca z tekstem literackim;
- heureza;
- techniki „3-2-1” i/lub „Odpowiedzi na pytania”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer lub urządzenie mobilne z dostępem do internetu;
- aplikacje Google – Dysk i Dokumenty;
- MS Teams lub Zoom;
- podręcznik / książka z tekstem „Dziadów” – części II. Adama Mickiewicza lub ten sam utwór w wersji elektronicznej;
- karta pracy uczniów w edytorze tekstowym i Dokumentach Google.

PRZEWIDYWANY CZAS: 45 + 45 minut (w tym 45 minut pracy własnej ucznia / pracy zespołowej uczniów).

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Powitanie uczniów, nawiązanie kontaktu, sprawdzenie obecności (ok. 5 minut).

Część 2. Zadanie pytania kluczowego: Jakie poznaliśmy utwory, które podejmują tematykę związaną z egzystencją człowieka, zagadnieniami etycznymi, istotnymi wartościami w życiu? – naprowadzenie na wskazanie m.in. „Dziadów” – części II. Adama Mickiewicza (ok. 5 minut).

Część 3. Polecenie otwarcia podręcznika, książki lub pliku z tekstem utworu, udostępnienie karty pracy uczniów na Dysku Google w Dokumentach, nauczyciel przydziela zadania (ok. 5 minut).

Część 4. Uczniowie wyszukują niezbędne fragmenty tekstu, wybierają i formułują informacje do zapisania na karcie pracy – indywidualnie i/lub zespołowo w udostępnionym dokumencie (udzielanie pomocy przez nauczyciela dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. zdiagnozowane: autyzm, zespół Aspergera, upośledzenie w stopniu

umiarkowanym, zaburzenia wymowy, zaburzenia zachowania w kierunku ADHD – ok. 3 minut dla każdego ucznia; łącznie – ok.30 minut).

Część 5. Po wykonaniu pracy nauczyciel zaprasza do prezentacji efektów pracy.

Część 6. Uczniowie prezentują efekty pracy zespołowej i/lub indywidualnej (udzielanie pomocy przez nauczyciela uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. zdiagnozowane: autyzm, zespół Aspergera, upośledzenie w stopniu umiarkowanym, zaburzenia wymowy, zaburzenia zachowania w kierunku ADHD – ok. 2 minut dla każdego ucznia; łącznie na wypowiedzi przewidziane jest 20 minut).

Część 7. Nauczyciel udziela informacji zwrotnej, nagradza zaangażowanie uczniów w pracę na Dysku Google (ok. 5 minut).

Część 8. Dowolne wypowiedzi uczniów o przebiegu zajęć (ok. 5 minut).

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Część 9. Sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia: zastosowanie techniki „3-2-1” i/lub „Odpowiedzi na pytania” w formie pisemnej z wykorzystaniem zeszytu przedmiotowego (ok. 15 minut).

BIBLIOGRAFIA/NETOGRAFIA:

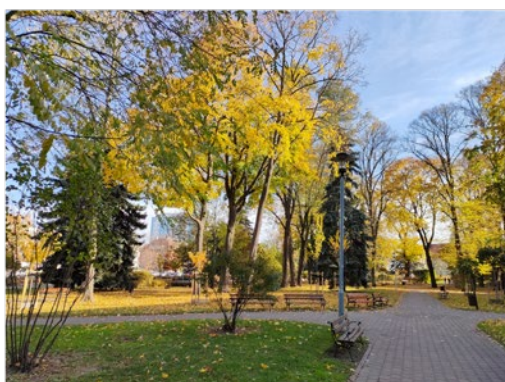
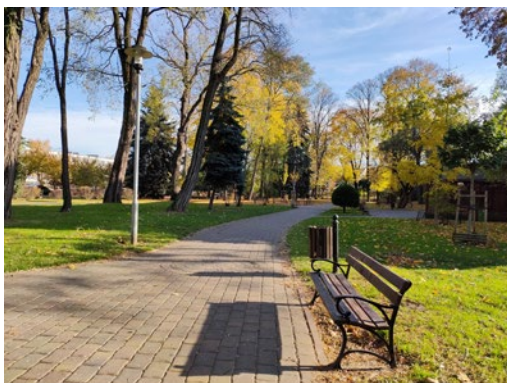
1. Grafika 1. *Listopadowe skojarzenia* (fotografie własne).
2. Grafika 2. *Dla Tych, którzy odeszli* (fotografia własna).
3. Mickiewicz A., *Dziady, część II*, <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/dziady-dziady-poema-dziady-czesc-ii.pdf> dostępny online (dostęp: 31.11.2021)..
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (...), Dz.U. 2017 poz. 356, Załącznik nr 2, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170000356> dostępny online (dostęp: 31.11.2021).
5. <https://zpe.gov.pl/a/ciemno-wszedzie-glucho-wszedzie---o-ludowym-obrzedzie-dziadow/DmtQ0wca1> dostępny online (dostęp: 31.11.2021).

ZAŁĄCZNIKI (pliki do stworzonych materiałów do zamieszczenia na stronie ZPE):

1. Karta pracy uczniów do scenariusza 2.

2. Przewodnik metodyczny do scenariusza 2.
3. Fotografia własna 1. do Grafiki 1. *Listopadowe skojarzenia* – w karcie pracy.
4. Fotografia własna 2. do Grafiki 1. *Listopadowe skojarzenia* – w karcie pracy.
5. Fotografia własna 3. do Grafiki 1. *Listopadowe skojarzenia* – w karcie pracy.
6. Fotografia własna 4. do Grafiki 1. *Listopadowe skojarzenia* – w karcie pracy.
7. Fotografia własna do Grafiki 2. *Dla Tych, którzy odeszli* – w karcie pracy.

KARTA PRACY

źródło: opracowanie własne

Grafika 1. *Listopadowe skojarzenia.*

- **Czym się zajmujemy? – *Dziadami, częścią II.* Adama Mickiewicza.**

Praca indywidualno-grupowa

- Kto działa?

.....
(imiona uczniów – członków grupy)

- Zagadnienia szczegółowe:

Duchy lekkie – w jaki sposób zostały przywołane? Zwróć szczególną uwagę na rodzaj palonego materiału, czas spalania, wielkość płomienia, zacytuj słowa zaklęć.

Duchy lekkie – co było ich winą?

.....

.....

.....

• **CO Z TEGO WYNIKA?**

Jakie wskazówki dotyczące życia wynikają z wypowiedzi duchów lekkich?

>> Wnioski / refleksje – czyli to, co myślimy na ten temat (każdy może coś dodać do wpisów Koleżanek / Kolegów – wypowiedzi indywidualne).

.....

.....

.....

• Kto działa?

.....

(imiona uczniów – członków grupy)

• Zagadnienia szczegółowe:

Duchy ciężkie – w jaki sposób zostały przywołane? Zwróć szczególną uwagę na rodzaj palonego materiału, czas spalania, wielkość płomienia, zacytuj słowa zaklęć.

Duchy ciężkie – co było ich winą?

.....

.....

.....

• **CO Z TEGO WYNIKA?**

Jakie wskazówki dotyczące życia wynikają z wypowiedzi duchów ciężkich?

>> Wnioski / refleksje – czyli to, co myślimy na ten temat (każdy może coś dodać do wpisów Koleżanek / Kolegów – wypowiedzi indywidualne).

.....

.....

.....

• **Kto działa?**

.....
(imiona uczniów – członków grupy)

• **Zagadnienia szczegółowe:**

Duchy pośrednie – w jaki sposób zostały przywołane? Zwróć szczególną uwagę na rodzaj palonego materiału, czas spalania, wielkość płomienia, zacytuj słowa zaklęć.

Duchy pośrednie – co było ich winą?

.....

.....

.....

• **CO Z TEGO WYNIKA?**

Jakie wskazówki dotyczące życia wynikają z wypowiedzi duchów pośrednich?

>> Wnioski / refleksje – czyli to, co myślimy na ten temat (każdy może coś dodać do wpisów Koleżanek / Kolegów – wypowiedzi indywidualne).

.....

.....

.....

- **Kto działa?**

.....
(imiona uczniów – członków grupy)

- **Zagadnienia szczegółowe:**

Na czym polegała rola Guślarza? Co było jego zadaniem?

.....
.....
.....

- **W CELU PODSUMOWANIA:**

Cytaty ukazujące prawdy moralne:

.....
.....
.....

- **Kto działa?**

.....
(KAŻDA OSOBA CHĘTNA)

- **Zagadnienie szczegółowe:**

Jakie emocje wywołuje w Tobie cytat:

„Ciemno wszędzie, głucho wszędzie, co to będzie? Co to będzie?”

.....
.....
.....

ABY POSZERZYĆ WIEDZĘ I/LUB ZNALEŹĆ INSPIRACJĘ:

- • Skorzystaj z materiałów zamieszczonych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE; poprzednio na: epodreczniki.pl):

<https://zpe.gov.pl/a/ciemno-wszedzie-glucho-wszedzie---o-ludowym-obrzedzie-dziadow/DmtQ0wca> dostępny online (dostęp: 31.11.2021).

Grafika 2. *Dla Tych, którzy odeszli.*

Źródło: opracowanie własne

PRZEWODNIK METODYCZNY DO SCENARIUSZA 2

ZAJĘCIA DLA: uczniów klasy 7 szkoły podstawowej, 2. semestr.

ZAJĘCIA PROWADZONE PRZEZ nauczyciela języka polskiego – sugestia:

jeśli zaistnieje taka potrzeba, temat można zrealizować w klasie 8, w sytuacji konieczności powtórzenia lektury przed egzaminem ósmoklasisty.

TEMAT: Zastanówmy się wspólnie nad wymową ludowego obrzędu dziadów – praca na Dysku Google.

METODY PRACY:

- Praca na **Dysku Google** z wykorzystaniem **Dokumentów** może być zastąpiona w razie potrzeby pokojami wirtualnymi w wybranej aplikacji, np. MS Teams czy Zoom.
- **Heureka** to naprowadzenie uczniów na właściwy tok myślenia w celu samodzielnego rozwiązania problemu edukacyjnego, zaktywizowanie do przyswajania wiedzy w drodze analizy i interpretacji tekstu literackiego lub innych materiałów, podjęcia się roli badacza.

PRZEWIDYWANY CZAS: 45 + 45 minut (w tym 45 minut pracy własnej ucznia / pracy zespołowej uczniów) – sugestia: nauczyciel może dostosować ilość jednostek lekcyjnych do możliwości zespołu klasowego, być może zdecyduje się zrealizować treści edukacyjne w ciągu 45 minut.

EWALUACJA ZAJĘĆ:

- Sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

1. Techniki do wykorzystania w ewaluacji czy monitorowaniu postępów uczniów:

- „**3-2-1**” – uczniowie podają trzy rzeczy, których się nauczyli; dwie, które chcieliby poznać jeszcze lepiej, i jedno pytanie, na które nie znaleźli odpowiedzi na lekcji. Technikę można stosować w pracy indywidualnej, a także podczas pracy w parach.”³
- „**Odpowiedzi na pytania**”.

---

³ Materiał udostępniony przez Ośrodek Rozwoju Edukacji na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE) w ramach projektu grantowego „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”, moduł 4. „Monitorowanie i ocenianie postępów uczniów w edukacji zdalnej”, punkt 2. „Monitorowanie procesu uczenia w edukacji zdalnej”, podpunkt 2.7 „Techniki pomocne w monitorowaniu postępów w nauce zdalnej”, slajd 4.

Uczniowie odpowiadają na jedno lub więcej pytań:

- Co robiliśmy podczas lekcji?
- Dlaczego to robiliśmy?
- Czego się nauczyłam / nauczyłem?
- Jak mogę to zastosować?
- Jakie mam pytania związane z tym tematem?

W zależności od nastawienia uczniów nauczyciel może zadawać te pytania na forum i słuchać odpowiedzi uczniów, może zadać pytania uczniom i poprosić o odpowiedź na czacie lub utworzyć ankietę. Uczniowie mogą także spotkać się w wirtualnych pokojach i popracować wspólnie nad odpowiedziami na pytania, a potem przesłać je nauczycielowi.⁴

Opracowała: Dorota Szmidt

---

⁴ Materiał udostępniony przez Ośrodek Rozwoju Edukacji na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE) w ramach projektu grantowego „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”, moduł 4. „Monitorowanie i ocenianie postępów uczniów w edukacji zdalnej”, punkt 2. „Monitorowanie procesu uczenia w edukacji zdalnej”, podpunkt 2.7 „Techniki pomocne w monitorowaniu postępów w nauce zdalnej”, slajd 16